

Зграда у Таковској 41

Основна школа „Вук Караџић“

Палилулска школа једно је од значајнијих дела архитекте Милана Антоновића – Пројекат завршио као двадесетшестогодишњак

Прва иницијатива за изградњу нове школе на Палилули догодила се у јесен 1838. године. У то време београдске власти одредиле су локацију за њену градњу, јер је још раније, чувени војвода Тома Вучић Перишић поклонио земљиште за изградњу болнице. На том месту је 1894. године, према пројекту архитекте Милана Антоновића, подигнута нова зграда Палилулске школе захваљујући добротворним прилозима занатлија, механџија и земљорадника са Палилуле.

Школа је представљала до тада најсавременији пример педагошке установе какве су имале развијене земље Европе. Архитектура зграде је еклектична, са богатим ренесансним мотивима. На средини постоје двоје улазних врата, за мушку и за женску децу. Крајем 19. века у школи је постојало осам одељења, четири мушка и четири женска, са укупно 50 ученика.

Никола Спасић

Неколико година касније, највећи српски добротвор Никола Спасић при старој Палилулској школи отвара први ђачки интернат у Београду, та-

козвану „Бачку трпезу“ (данашња мала зграда школе) која је, у ствари, најстарија школска установа у Београду за помоћ сиромашним ученицима и ђацима-путницима. Ову зграду су подигли тада познати београдски неимари Горча и Милић Поповић.

Уочавајући значај Основне школе „Вук Караџић“ у Таковској улици, за нашу школску архитектуру, као и историјску и педагошку вредност, Завод за заштиту споменика културе Републике Србије ставио је 1966. године стару и малу зграду под заштиту. Тадашњи директор Завода Јован Скерлић, у образложењу решења је написао:

– Палилулска основна школа има вишеструки значај за развој архитектуре града Београда јер представља ретко сачуван јавни објекат. Њени квалитети су архитектонског, градитељског, социолошког и педагошко-историјског значаја.

Приватна пракса

Креативни архитекта Милан Антоновић једини је архитекта у Београду који је крајем деведесетих година 19. века неговао приватну праксу и никада није био државни чиновник. Архитектуру је завршио на Политехничкој школи у Цириху захваљујући својим имућним родитељима. Отац му је био заступник шиваћих машина „Сингер“, а мајка једна од првих бе-

оградских модисткиња. Озбиљне пројекте потписивао је пре тридесете. Палилулску школу пројектовао је као двадесетшестогодишњак, а здање и данас представља архитектонско дело несумњивих ентеријерних и елевационих квалитета.

Крајем 19. века Милан Антоновић пројектује и две палате осигуравајућих друштава: „Анкер“ на Теразијама 26 и Дом Бритиша на углу Кнез-Михаилове 20 и Чика Љубине 9. Карактеристичан стил у пројектовању овог талентованог архитекте огледа се у ослобађању од академских стега и примени основних сецесијских начела. То потврђује зградом Друштва за улепшавање Врачара у Његошевој улици број 1 из 1902. године. Дух сецесије испољен је на грађевини првог и јединог наменски пројектованог фотографског атељеа у Београду – атељеа Милана Јовановића на Теразијама 40, који је касније добио и биоскопску дворану. Милан Антоновић пројектовао је кућу у којој се данас налази Бразилска амбасада у Хиландарској улици, кућу доктора Папакостопулоса на Топличиним венцу 9, као и своју породичну кућу на Копитаревом градини (Хиландарска 11).

Ј. Зимоњић

